

Sophia Létművészeti Szalon

2016. november 12. 15.00 – 18.00

Júlia utca 4.

„És ámulok, hogy elmulok...”

Idő – Kegyelem – Nőiség

„Kétségtelen, hogy nálunk az élet felbomlóban van, és következképpen a család is a szétesés felé halad. Ámde ugyanakkor az élet újra épül, immár új alapokon. Vajon ki veszi észre, ki mutatja meg mindezt? Ki képes hacsak némiképp is meghatározni és kifejezni e felbomlás és újjászületés törvényeit?”¹

Napjainkban a női funkciók átértelmezését és átértékelődését éljük. A tudatos női magatartás nem csupán ennek a folyamatnak egyszerű tudomásul vételét feltételezi, hanem a kontrollját is, visszahatva egészen a folyamatot befolyásoló tényezőkre, a nem kívánt hatások elkerülése végett. A halmozottan jelentkező társadalmi torzulások egy ilyen kontroll aktualitására hívják fel a figyelmet, annál is inkább, mert a létező intézmények a probléma lényegét tekintve többnyire hatástalanok.

– Miképp lehet azonosítani a társadalmi építmény minden területére kisugárzó problémát?

A legáltalánosabb megközelítésben úgy, mint egyensúlyvesztés. Még hozzá eddig soha nem látott mértékű egyensúlyvesztés. Leghatározottabb kifejeződése a gazdaságban érhető tetten, de kisugárzik a természeti környezetre, a társadalmi értékképzésre, végső soron az emberi életpályákra, és meghatározza a jövőt.

A gazdaságban az egyensúlyvesztés konkrét okának feltárása nem okoz nehézséget. Látványos a verseny, a technológiai fejlődés, a túltermelés, és a fogyasztási láz összefüggésrendszere. Látványos az is, hogy ez a növekedés kizárólagosságában vizionált folyamat a Föld véges környezetében csak ideiglenesen fenntartható, jóllehet már a rendelkezésére álló elmúlt néhány évtizedben is lényegesen átformálta az embert. Eltűnően van a személyes létezés drámájának átélése, s egyre kizárólagosabb az individuum önmagára irányulása, a feloldódás az élvezetek fogyasztásában, amihez minden szükséges és igénybe vehető tényező csakis tárgyi értelmezésben jelenik meg, beleértve a teljes bioszférát, bezárólag az emberi környezettel. Ezzel az eltorzult értékszempléttel nem összeegyeztethető módon áll szemben a „halál” egyszerű és természetes ténye, aminek tudata hovatovább

¹ Dosztojevszkij, F.M. (1972) : Tanulmányok, levelek, vallomások. Bp. Magyar Helikon

teljesen kiűzetett a nyilvános kultúrából. Mi sem a természetes életöröm hiánya miatt foglalkozunk vele, hanem csak a figyelmet szeretnénk visszairányítani az emberi létezés valós és mindenkor jelenlévő drámájára, az azt elfedni szándékozó újkori mítoszok életidegen szemléletével szemben. Továbbá mindennél fontosabbnak látjuk a női létezés helyének és funkciójának meghatározását általánosságban és a krízis vonatkozásában, mivel a krízis feloldásában a női szerepnek különös fontosságot tulajdonítunk.

Az egyensúly megtalálásának logikája meglehetősen kézenfekvő. Amennyiben a mindent megkapni akaró létpozíció nyilvánvalóan felemésztí saját létalapját, csakis az adni tudás, az adás szándékának pozícióba kerülése mentén várható kiegyensúlyozás. Az áldozathozatal készsége, az önmagunkért való életből a másokért vállalt cselekvés irányába történő elmozdulás elsődleges értelme nem szenvedés, hanem a létezés univerzális rendjében való szervülés. És ezen a ponton kerül előtérbe a női funkció, mely magába foglalja önmagán kívül azt is, amit a gyermek fogalma alatt érteni lehet. A nő nem létezhet önmeghaladás nélkül. Felelőségének szélesedő köreiből túlmutat saját individualizmusán. A nőnek ebben a tágabb értelmezésben kell egyensúlyt találnia, és megtalált egyensúlya a létezés alapja. A férfi létezéséé is. Ennyi és csak ennyi múlik tudatos női vállalásunkon: az élet konfliktusos erőterében szétfeszülő harmónia a lélek szépségének mágiájában születik újjá.

„Mintha a következő történt volna velem: egyszer, nem emlékszem, mikor, beültettek egy ladikba, ellöktek valami ismeretlen parttól, megmutatták az irányt a másik part felé, evezőt adtak gyakorlatlan kezembe és magamra hagytak. Úgy eveztem a lapátokkal, ahogy csak tellett tőlem, sikerült is előrejutnom; de minél beljebb eveztem a folyó közepe felé, annál sebesebb lett az ár, amely elfelé sodort célomtól, és annál gyakrabban és gyakrabban találkoztam olyan csónakosokkal, akiket ugyanúgy, mint engem, elsodort az ár. Voltak magányos ladikosok, akik tovább eveztek; voltak olyan ladikosok, akik eldobták a lapátokat; voltak nagy csónakok, emberekkel teli óriási hajók; némelyik küszködött az árral, némelyik feladta a harcot. És minél tovább eveztem, a valamennyi evezőst lefelé sodró ár irányát nézve, annál jobban megfeledkeztem a megszabott irányról.

A folyó közepén, a lefelé sodródó és összetorlódott hajók, csónakok közt pedig már teljesen eltévesztettem az irányt, és eldobtam az evezőt. Körülöttem mindenütt vidáman, sőt ujjongva siklottak lefelé az árral csónakosok – ki vitorlával, ki evezővel –, és engem is, egymást is igyekeztek meggyőzni, hogy nem is lehet más az irány. Én el is hittem nekik, és tovább haladtam velük.

Messzire vitt az ár, olyan messzire, hogy már hallottam a zuhogók zúgását, amelyeken elkerülhetetlenül szétfúzódnak a ladikom, és láttam is csónakokat, amelyek már szétfúzódtak. Ekkor magamhoz tértem. Sokáig nem tudtam felfogni, mi történt. Csak a pusztulást láttam magam előtt, amely felé siklottam, és amelytől féltam, de sehol sem láttam menekvést, és nem tudtam, mit csináljak. Ám ahogy hátratekintettem, számtalan csónakot pillantottam meg, amelyek szüntelenül, szívósan igyekeztek átvérgődni a folyó sodrán, eszembe jutott a part, a lapát meg az irány, és az ár ellen vissza, a part felé kezdtem evezni.”²

Felvezető előadások

² Tolsztoj, L.: Gyónás – Mi a művészet?

Major Gyöngyi: Az időtapasztalás fájdalma és szépsége

Felkért hozzászóló: Sütő Zoltán

Sütő Zsuzsanna: Halotti leplek– a létezés tudatosításának kultúrája

Szünet

Mezősi Miklós: Tragikum és katarzis

Beszélgetés